Socialutskottets betänkande

1984/85:26

om statsbidrag till missbrukarvård m. m. (prop. 1984/85:100 bil. 7 delvis och prop. 1984/85:151)

I betänkandet behandlas i budgetpropositionen framlagt förslag till medelsanvisning under anslaget H 2 samt förslagen i propositionen 1984/85:151 om statsbidrag till missbrukarvård m. m. Anslagen H 1, H 4 och H 5 har tidigare behandlats i utskottets betänkande SoU 1984/85:14.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i betänkandet regeringens förslag i proposition 1984/85:151 om ny statsbidragskonstruktion för missbrukarvården och om att slå ihop statsbidragen till driften av hem för vård eller boende (H 3) resp. till alkoholpolikliniker och vårdcentraler (H 2) till ett gemensamt statsbidrag till missbrukarvård m. m. Förslaget bygger på en överenskommelse mellan statens förhandlingsnämnd, Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet. Utskottet tillstyrker också i propositionen föreslagna medelsanvisningar.

Utskottets m-ledamöter reserverar sig till förmån för avslag på den nya statsbidragskonstruktionen samt en minskad medelsanvisning.

FEMTE HUVUDTITELN

Propositioner

Proposition 1984/85:100 bil. 7

Regeringen har under punkt H 2 (s. 166–167) föreslagit riksdagen att till Bidrag till alkoholpolikliniker och vårdcentraler för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 97 501 000 kr.

Proposition 1984/85:151

Regeringen har föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att godkänna överenskommelsen mellan statens förhandlingsnämnd samt företrädare för Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet om statsbidrag till missbrukarvård m. m.,

2. att till Bidrag till driften av hem för vård eller boende för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 355 500 000 kr.,

3. att till Bidrag till missbrukarvård m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 405 000 000 kr.,

4. att med ändring av vad som föreslagits i proposition 1984/85:100 bil. 7 inte anvisa något anslag till Bidrag till alkoholpolikliniker och vårdcentraler,

5. att till Utveckling och försök med vissa vårdformer för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 23 060 000 kr., dvs. 5 000 000 kr. utöver vad som föreslagits i proposition 1984/85:100, bil. 7.

Motioner

Motion väckt under den allmänna motionstiden 1985

I motion 1984/85:2448 av Nils Carlshamre m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkande 4), att riksdagen vid behandlingen av proposition 1984/85:100, bil. 7, beslutar att för budgetåret 1985/86 under anslaget H 3 Bidrag till driften av hem för vård eller boende anvisa 309 000 000 kr.

Yrkandena 1 och 2 i motionen har behandlats i utskottets betänkande SoU 1984/85:22 och yrkande 3 i betänkande SoU 1984/85:19.

Motion väckt med anledning av propositionen

I motion 1984/85:3048 av Göran Ericsson m. fl. (m) hemställs att riksdagen

1. beslutar avslå proposition 1984/85:151 i vad avser förändrad konstruktion av statsbidrag till missbrukarvård,

2. med avslag på propositionens förslag i motsvarande del beslutar att för budgetåret 1985/86 under H 5, Utveckling och försök med vissa vårdformer, anslå det i budgetpropositionen (1984/85:100 bil. 7) föreslagna beloppet, 18 060 000 kr.

Utskottet

Enligt 22 § socialtjänstlagen (1980:620) skall socialnämnden sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende. Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Enligt 23 § samma lag skall behovet av hem för vård eller boende inom varje landstingskommun tillgodoses av landstingskommunen och kommunerna i området.

Mellan staten och de båda kommunförbunden, Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet, träffades inför socialtjänstreformen en principöverenskommelse om ändrat huvudmannaskap för vissa institutioner inom socialtjänsten. Efter riksdagens bemyndigande godkände regeringen överenskommelsen den 26 juni 1980 (prop. 1979/80:172, SoU 1979/80:44, rskr. 1979/80:385). Principöverenskommelsen innebar att berörda kommuner och landstingskommuner den 1 januari 1983 övertog dels huvudmannaskapet för de statliga ungdomsvårdsskolorna och nykterhetsvårdsanstalterna, dels de rättigheter och åtaganden som staten hade i fråga om Margretelunds och

Råby yrkesskolor, erkända och enskilda nykterhetsvårdsanstalter samt inackorderingshem och behandlingshem för alkohol- och narkotikamissbrukare. Parterna var ense om att statsbidragets utformning skulle medge handlingsfrihet för kommun/landstingskommun och att schablonisering skulle eftersträvas vid den närmare utformningen.

År 1981 godkände riksdagen en överenskommelse (prop. 1980/81:196, SoU 1981/82:23, rskr. 1981/82:92) mellan parterna om en statsbidragskonstruktion som skulle tillämpas under åren 1983 och 1984. Utskottet uttalade därvid bl. a. att parterna vid fortsatta förhandlingar om den framtida bidragskonstruktionen borde sträva efter att ge denna en sådan utformning att den stöder en utveckling av vårdinnehållet och även i övrigt är ägnad att främja de mål statsmakterna ställt upp för socialtjänsten.

1981 års överenskommelse innebar att staten skulle utge bidrag till kommuner och landstingskommuner för driften av sådana hem för vård eller boende som avsågs i principöverenskommelsen om huvudmannaskapet. Av det belopp som angavs för viss kategori av institutioner skulle 75 % användas som bidrag till de huvudmän som driver sådana institutioner. 25 % skulle utgå som bidrag till de kommuner som under året haft att svara för vårddagkostnad vid institution. Den del av den faktiska nettokostnaden för driften av institutionerna som inte täcktes genom det statliga bidraget förutsattes bli ersatt av vårdtagarnas hemkommuner. Omräkning av driftbidraget har härefter skett 1983 och 1984 genom överenskommelse mellan parterna. Det slutliga driftbidraget för åren 1983 resp. 1984 för de olika institutionskategorier som här avses uppgick till 662 milj. kr. resp. 711 milj. kr.

Utskottet har vid flera tillfällen (SoU 1982/83:26, 1983/84:20, 1984/85:8) understrukit vikten av att parterna vid förhandlingar om den framtida statsbidragskonstruktionen beaktar att bidragen bör främja en fortsatt utveckling av vården i enlighet med socialtjänstlagens principer. Utskottet har därvid särskilt erinrat om principen om närhet mellan den enskildes hem och vårdinstitutionen och principen om kontinuitet i fråga om socialtjänstens insatser i enskilda ärenden.

Det statliga bidraget till kommunala alkoholpolikliniker utgår enligt förordningen (1981:614) om statsbidrag till kommunernas verksamhet med alkoholpolikliniker. Statsbidrag utgår även till kostnader för vård av narkotikamissbrukare på alkoholpolikliniker samt till försöksverksamhet vid nytillkommande alkoholpolikliniker som används flexibelt för insatser inom både nykterhetsvård och narkomanvård. Vidare utgår statsbidrag enligt särskilda bestämmelser till driften av vårdcentraler för narkotikamissbrukare organiserade av kommun eller landstingskommun.

Skäl för förändring av statsbidragets nuvarande konstruktion är enligt proposition 1984/85:151 främst följande.

Behovet av institutionsvård för missbrukare synes minska, totalt sett, medan kraven på behandlingsinnehållet vid de institutioner som skall finnas

framdeles kommer att öka. Den öppna vården har stor betydelse som bas under hela vårdförloppet. Det finns dock även ett behov av en utveckling av kvalificerade institutionsresurser för de tyngsta missbrukarna. Det är vidare angeläget med tidiga insatser vid begynnande missbruk, bättre samspel mellan öppen vård och institutionsvård, effektivare eftervårds- och utslussningsarbete. För att åstadkomma detta krävs också en förbättrad samverkan mellan olika myndigheter och organ, t. ex. mellan socialvården och hälso- och sjukvården. Det nuvarande statsbidragssystemet anses inte i tillräcklig grad utformat så att det stimulerar till förändringar i enlighet med socialtjänstens intentioner. Det har anförts behov av att göra gränsen mellan öppen vård och institutionsvård mer flexibel samt att öka kommunernas möjlighet att påverka och förändra den landstingsdrivna institutionsvården. Statsbidraget i dess nuvarande form tenderar att permanenta gamla vårdformer eftersom det är kopplat till den befintliga institutionsstrukturen. Därigenom begränsas möjligheterna att utveckla andra vårdformer av mer öppen karaktär som skulle kunna bli alternativ till institutionsvård i vissa fall. Statsbidraget i nuvarande form tar i princip inte hänsyn till beläggningsgraden vid en institution, varför bidragskonstruktionen kan leda till dåligt resursutnyttjande. Vidare har statsbidraget fått en ojämn geografisk fördelning.

Enligt propositionen är det angeläget att en utveckling och en önskvärd förändring av vården inte motverkas av det statliga bidragssystemet. Det framlagda förslaget sägs innebära en större frihet för kommunerna att utforma vården efter sina behov och förutsättningar. Socialtjänsten måste inrymma olika typer av verksamheter med varierande innehåll för att kunna möta de skilda vårdbehov som finns hos olika kategorier missbrukare. Det finns också behov av en metodutveckling på området. De stiftelsedrivna behandlingshemmen utgör ett värdefullt komplement till institutionsvården och har spelat en viktig roll för utvecklingsarbetet. Det är enligt propositionen angeläget att det även fortsättningsvis finns utrymme för organisationer och stiftelser att driva institutioner och att ta initiativ till utvecklingsarbete inom vården.

Sammanfattningsvis anges i propositionen följande utgångspunkter för ett nytt bidragssystem. Statsbidraget bör

- främja målen för socialtjänsten och stödja en utveckling av vårdinnehållet,
- medge handlingsfrihet vid utveckling och förändring av verksamheten,
- till större delen riktas till kommunerna, som har huvudansvaret för den vård som bidraget avser och som fattar beslut om olika slag av vårdinsatser,
- schabloniseras ytterligare och därvid ges en jämnare geografisk fördelning. Skillnader i vårdbehov mellan olika kommuner måste dock beaktas vid fördelningen.

I propositionen hemställs att riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna en överenskommelse som statens förhandlingsnämnd träffat med Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet om statsbidrag till missbru-

karvård m. m. Överenskommelsen innebär att statsbidraget till hem för vård eller boende (nuvarande H 3) resp. till alkoholpolikliniker och vårdcentraler (nuvarande H 2) samt till försöksverksamhet med familjevård för vuxna missbrukare (utgår via H 5. Utveckling och försök med nya vårdformer) upphör och ersätts med ett enda statsbidrag till missbrukarvård m. m. Det nya statsbidraget till missbrukarvård m. m. föreslås utgå i form av kommunbidrag, platsbidrag och omstruktureringsbidrag.

Kommunbidraget skall fritt disponeras av kommunerna för olika typer av insatser och till olika verksamheter, bl. a. sådana som drivs av organisationer, stiftelser eller annan huvudman med ideell inriktning. Det fördelas utifrån det genomsnittliga antalet vårddagar som varje kommun utnyttjat vid statsbidragsberättigade institutioner under åren 1983 och 1984. Kommuner som haft låg utnyttjandegrad garanteras ett bidrag motsvarande 20 % av det genomsnittliga antalet vårddagar per 1 000 invånare i riket som helhet. Genom att bidraget inte specialdestineras till vissa vårdformer uppluckras gränserna mellan öppen vård och institutionsvård. Emellertid kan ett genomförande fullt ut av principen att kommunerna skall ha hela kostnadsansvaret för vården äventyra existensen av vissa institutioner som krävs för vården av de mest utsatta grupperna och som har stora upptagningsområden och hög personaltäthet. Därför föreslås att ett *platsbidrag* skall utgå till huvudmän för sådana institutioner med ett bestämt belopp per plats. I huvudsak utgörs dessa institutioner av de f. d. statliga ungdomsvårdsskolorna och nykterhetsvårdsanstalterna. Samma institutioner kan också komma i fråga för *omstruktureringsbidrag*, vilket skall underlätta en nödvändig omstrukturering av institutionsvården och ge berörda huvudmän en viss kompensation för de kostnader som uppstår vid avveckling av hela eller delar av en institution.

För att främja samspelet mellan öppen vård och institutionsvård är det enligt propositionen väsentligt att vården planeras i ett sammanhang. Socialministern aviserar vissa ändringar i socialtjänstförordningen (1981:750) i syfte att ytterligare markera behovet av att vid upprättande av planerna för institutionsvården även beakta öppenvårdsresurserna. Socialstyrelsen skall efter samråd med de båda kommunförbunden årligen redovisa en sammanställning och analys till socialdepartementet avseende de förändringar som skett inom missbrukarvården m. m.

Det nya statsbidragssystemet avses träda i kraft den 1 januari 1986. Det skall gälla under fyra år, dvs. fram till utgången av år 1989. Gällande bidragssystem för hem för vård eller boende förlängs att gälla också år 1985 och skall för detta år baseras på samma nominella belopp som år 1984, nämligen 711 milj. kr. Det slutliga bidragsbeloppet för år 1986 fastställs i den överenskommelse som träffats mellan statens förhandlingsnämnd, Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet till 810 milj. kr., vilket också sammantaget innebär samma nominella nivå som för 1984 för motsvarande verksamheter.

I särskilda fall bör vidare enligt propositionen ett projektinriktat statligt stöd kunna ges med inriktning på vissa speciella nya eller förändrade former av institutionsvård eller alternativ till sådan. Det kan bl. a. gälla verksamheter som startas av stiftelser eller andra ideella organisationer. Utvecklingsbidrag bör enligt propositionen utgå under högst tre år och under denna tid bör också en utvärdering av verksamheten genomföras. Det föreslås att för år 1986 avsätts 10 milj. kr. för sådana ändamål som nu beskrivits. För budgetåret 1985/86 uppgår medelsbehovet således till 5 milj. kr. som föreslås anvisade utöver vad som föreslagits i proposition 1984/85:100 bil. 7 under punkten H 5. Utveckling och försök med vissa vårdformer. Budgetpropositionens förslag till medelsanvisning för Utveckling och försök med vissa vårdformer har redan behandlats av riksdagen, som den 29 mars 1985 anvisat ett reservationsanslag av 18 060 000 kr. för ändamålet (SoU 1984/85:14, rskr. 1984/85:195).

I *motion 1984/85:2448 av Nils Carlshamre m. fl. (m)* hemställs att riksdagen vid behandlingen av proposition 1984/85:100 bil. 7 beslutar att för budgetåret 1985/86 under anslaget H 3. Bidrag till driften av hem för vård eller boende anvisa 309 000 000 kr. (yrkande 4). Motionärerna föreslår mot bakgrund av den allvarliga statsfinansiella situationen att statsbidragen till bl. a. hem för vård eller boende avvecklas helt under de kommande två budgetåren. Motionärerna hävdar vidare som en princip att huvudmannen för en verksamhet också skall ha det ekonomiska ansvaret.

I *motion 1984/85:3048 av Göran Ericsson m. fl. (m)* hemställs *dels* att riksdagen beslutar avslå propositionen i vad avser förändrad konstruktion av statsbidrag till missbrukarvård (yrkande 1), *dels* att riksdagen med avslag på propositionens förslag beslutar att för budgetåret 1985/86 under H 5. Utveckling och försök med vissa vårdformer anslå det i budgetpropositionen föreslagna beloppet, 18 060 000 kr. (yrkande 2). Motionärerna anför bl. a. att det gällande statsbidragssystemet stått såsom en garant för en stark och varierad institutionsvård. Kommunerna har kunnat välja en institution med en pedagogik som passat den enskilde missbrukaren bäst utan att behöva väga in den ekonomiska situationen eller konkurrera med annan verksamhet. Styrkan i svensk missbrukarvård har varit mångfald och nytänkande. Motionärerna anser att regeringens förslag innebär betydande risk för att förstelnad, offentligt bedriven institutionell missbrukarvård konserveras. Dessutom innebär förslaget, enligt motionärerna, att de enskilda vårdgivarna, som så ofta står för utveckling och nytänkande, kan tvingas lägga ner sin verksamhet helt eller till stora delar på grund av att bidragen med den föreslagna, nya konstruktionen kommer att dras in till förmån för en utvidgning av den kommunala socialtjänstens öppna missbrukarvård. I vad gäller anslaget H 5. Utveckling och försök med vissa vårdformer anser motionärerna att den uppräkning som föreslagits i budgetpropositionen, från 7 till drygt 18 milj. kr., är tillräckligt stor. Utveckling och försök i övrigt bör

enligt motionärerna bedrivas inom ramen för de anslag som avser reguljär verksamhet.

Utskottet gör följande bedömning.

Enligt socialtjänstlagen är det den kommunala socialnämnden som har förstahandsansvaret för att den som behöver vårdas eller bo i annat hem än det egna får möjlighet härtill. Socialnämnden har också ansvaret för kvaliteten i den vård som ges.

Enligt utskottets mening är det därför en naturlig utgångspunkt att statsbidragssystemet bör ge kommunerna en stor frihet när det gäller vårdens utformning och innehåll. Det gäller också fördelningen mellan öppen och sluten vård. Det föreslagna statsbidragssystemet har denna huvudinriktning. Detta bör främja en utveckling av vården i enlighet med socialtjänstlagens principer. Samtidigt är det emellertid, som framhålls i propositionen, nödvändigt att beakta de behov som finns av vissa större specialiserade institutioner för särskilt noggrann tillsyn av vissa missbrukare och ungdomar. Sådana institutioner, som ofta utnyttjas av flera kommuner, blir på grund av sin karaktär kostnadskrävande. Staten har hittills svarat för en stor del av dessa kostnader, vilket bl. a. hänger samman med att dessa institutioner i stor utsträckning utgörs av de tidigare statliga nykterhetsvårdsanstalterna och ungdomsvårdsskolorna. Utskottet delar därför uppfattningen att det är lämpligt att i vart fall tills vidare ge ett särskilt riktat bidrag till dessa institutioner. Enligt förslaget skall vidare s. k. omstruktureringsbidrag kunna utgå till huvudmän för här aktuella institutioner, om dessa avvecklas helt eller delvis.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att det föreslagna nya statsbidragssystemet fått en lämplig utformning som underlättar fortsatt utveckling av socialtjänsten, bl. a. genom ökade möjligheter för kommunerna att satsa på nya vårdalternativ. Med anledning av vad som anförs i motion 3048 (m) vill utskottet framhålla att den nya statsbidragskonstruktionen inte innebär minskat utrymme för ideellt bedriven enskild vård. De nya reglerna medför att det blir lättare att via kommunerna få stöd till nya verksamheter, vilket tvärtom torde vara till fördel för den ideellt inriktade missbrukarvården, som ofta står för nytänkande och utveckling när det gäller behandling av missbruksproblem. Bidrag skall även kunna utgå för igångsättande av utvecklingsprojekt i ideell regi (jfr. prop. s. 17 och 21 resp. s. 26). Att stödets fördelning på olika vårdalternativ styrs av socialnämnden anser utskottet rimligt med hänsyn till nämndens övergripande ansvar för att behovet av vård i kommunen blir tillgodosett.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till det anförda att riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna den träffade överenskommelsen om statsbidrag till missbrukarvård m. m. i enlighet med propositionens förslag. Motion 1984/85:3048 avstyrks således i här aktuell del (yrkande 1).

När det gäller medelsanvisningen måste utgångspunkten självfallet vara att riksdagen bör anslå medel av en storleksordning som svarar mot statens

åtagande enligt den överenskommelse om missbrukarvård m. m. som utskottet här tillstyrkt. Utskottet vill dessutom erinra om att ifrågavarande statsbidrag utgår bl. a. som följd av att landstingskommuner och kommuner den 1 januari 1983 övertagit huvudmannaskapet för de tidigare statliga institutionerna inom ungdoms- och nykterhetsvården. I principöverenskommelsen om det ändrade huvudmannaskapet förutsattes att statsbidrag skulle utgå (se prop. 1979/80:172 s. 12). Utskottet anser inte att det kan krävas att de kommunala huvudmännen i nuläget skall svara för alla kostnader för institutionsvården såsom hävdas i motion 2448 (m), där man vill halvera statsbidraget till hem för vård eller boende för att efter två år helt avveckla det. En sådan nedskärning skulle allvarligt drabba kvaliteten på vården för de mest behövande missbrukarna. Utskottet tillstyrker sålunda den i propositionen föreslagna medelsanvisningen för bidrag till driften av hem för vård eller boende resp. bidrag till missbrukarvård m. m. (avser andra halvåret 1985 resp. första halvåret 1986) och avstyrker motion 2448 (m) yrkande 4.

När det gäller de särskilda medel för utvecklingsinsatser inom institutionsvården som föreslås i propositionen – 5 milj. kr. – konstaterar utskottet att det råder en bred enighet om vikten av att understödja ett brett och varierat utbud av olika vårdalternativ inom missbrukarvården. Även i motion 3048 (m), vari yrkas avslag på propositionen i här aktuell del (yrkande 2), understryks behovet av ständig utveckling och förnyelse. Motionärerna anser emellertid att utvecklingsarbetet bör bedrivas inom ramen för anslagen till den reguljära verksamheten.

Det är många olika utvecklingsbehov som konkurrerar om tillgängliga projektmedel. Enligt utskottets mening är det viktigt att inte institutionsvårdens utformning och innehåll kommer i skymundan på grund av de ökade satsningarna på öppen vård. Inte minst viktigt är att skapa ekonomiskt utrymme för stiftelser och andra ideella organisationer att starta nya verksamheter som kan utgöra alternativ till befintlig vård. Utskottet vill understryka att det är viktigt att utvärdering sker av utvecklingsprojekten. I sammanhanget bör vidare erinras om att ifrågavarande medel är avsedda att disponeras av socialdepartementet och alltså inte ingår i det schablonbidrag som betalas till kommuner och institutionshuvudmän.

Utskottet tillstyrker således propositionens förslag om särskilda medel för utvecklingsinsatser och avstyrker motion 3048 (m) yrkande 2.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *statsbidragskonstruktion för missbrukarvården*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:151 yrkande 1 och med avslag på motion 1984/85:3048 yrkande 1 bemyndigar regeringen att godkänna överenskommelsen mellan statens förhand-

lingsnämnd samt företrädare för Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet om statsbidrag till missbrukarvård m. m.,

2. beträffande *bidrag till driften av hem för vård eller boende*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:151 yrkande 2 och med avslag på motion 1984/85:2448 yrkande 4 till *Bidrag till driften av hem för vård eller boende* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 355 500 000 kr.,
3. beträffande *bidrag till missbrukarvård*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:151 yrkande 3 till *Bidrag till missbrukarvård m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 405 000 000 kr.,
4. beträffande *bidrag till alkoholpolikliniker och vårdcentraler*
att riksdagen med anledning av proposition 1984/85:100 bil. 7 punkt H 2 och med bifall till proposition 1984/85:151 yrkande 4 inte anvisar något anslag till Bidrag till alkoholpolikliniker och vårdcentraler,
5. beträffande *utveckling och försök med vissa vårdformer*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:151 yrkande 5 och med avslag på motion 1984/85:3048 yrkande 2 till *Utveckling och försök med vissa vårdformer* för budgetåret 1985/86 anvisar ett ytterligare reservationsanslag av 5 000 000 kr. utöver vad som anvisats genom riksdagens beslut den 29 mars 1985 med anledning av utskottets betänkande SoU 1984/85:14.

Stockholm den 14 maj 1985

På socialutskottets vägnar
INGEMAR ELIASSON

Närvarande: Ingemar Eliasson (fp), Evert Svensson (s), Göte Jonsson (m), John Johnsson (s), Kjell Nilsson (s), Stig Alftin (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Maria Lagergren (s), Ingvar Eriksson (m), Inga Lantz (vpk), Rosa Östh (c), Bo Arvidson (m), Bengt Lindqvist (s), Yvonne Sandberg-Fries (s) och Gunnar Elm (c).

Reservationer

Statsbidragskonstruktionen för missbrukarvården (mom. 1 i hemställan)

1. av Göte Jonsson, Ann-Cathrine Haglund, Ingvar Eriksson och Bo Arvidson (samtliga m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets betänkande på s. 7 som börjar med "Enligt socialtjänstlagen" och slutar med "(yrkande 1)." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det i dagens läge inte finns anledning att ändra statsbidragssystemet. Det specialdestinerade statsbidraget bör avvecklas och ersättas med ett bättre och rättvisare skatteutjämningssystem. Utskottet vill betona att oaktat hur statsbidragen är utformade är det angeläget att kommunerna inte missgynnar de enskilda vårdalternativen. Dessa står oftast för en positiv utveckling av missbruksvården.

Utskottet tillstyrker således motion 1984/85:3048 yrkande 1.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

1. beträffande *statsbidragskonstruktion för missbrukarvården*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:3048 yrkande 1 beslutar avslå proposition 1984/85:151 yrkande 1,

Bidrag till driften av hem för vård eller boende m. m. (mom. 2–4 i hemställan)

2. av Göte Jonsson, Ann-Cathrine Haglund, Ingvar Eriksson och Bo Arvidson (samtliga m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets betänkande som börjar på s. 7 med "När det gäller" och slutar på s. 8 med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Med ett mycket stort budgetunderskott och en alltför stor offentlig sektor är det enligt utskottets mening oacceptabelt med fortsatt expansion av den kommunala sektorn.

Härtill kommer att kommunerna efter kontinuerlig ökning nu har mycket god likviditet, över 30 miljarder kronor.

I detta läge kan det inte anses rimligt att staten med sitt mycket stora budgetunderskott skulle tillskjuta över 50 miljarder kronor i statsbidrag till den kommunala sektorn. För att volymökningen skall upphöra är en minskning av statsbidragen nödvändig. Eftersom dessa är specialdestinerade kan den nödvändiga minskningen komma att uppfattas som riktad mot nominellt berörda verksamheter. Utskottet vill understryka att detta ingalunda är avsikten. Kommuner och landsting skall själva göra den omfördelning mellan olika verksamhetsområden de anser nödvändig.

Mot den här anförda bakgrunden bör statsbidragen till hem för vård eller boende avvecklas helt under de två kommande budgetåren. I konsekvens härmed bör anslaget till Bidrag till driften av hem för vård eller boende kommande budgetår halveras. I budgetpropositionen föreslås vidare ett förslagsanslag till Bidrag till alkoholpolikliniker och vårdcentraler av 97 501 000 kr. Utskottet har inte någon erinran häremot och tillstyrker att detta utbetalas. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker motion 2448 (m) yrkande 4.

dels att utskottet under mom. 2–4 bort hemställa

2. beträffande *bidrag till driften av hem för vård eller boende*
att riksdagen med anledning av proposition 1984/85:151 yrkande 2

och med bifall till motion 1984/85:2448 yrkande 4 till *Bidrag till driften av hem för vård eller boende* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 309 000 000 kr.,

3. beträffande *bidrag till missbrukarvård*
att riksdagen avslår proposition 1984/85:151 yrkande 3,
4. beträffande *bidrag till alkoholpolikliniker och vårdcentraler*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 bil. 7 punkt H2 och med avslag på proposition 1984/85:151 yrkande 4 till *Bidrag till alkoholpolikliniker och vårdcentraler* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 97 501 000 kr.,

Utveckling och försök med vissa vårdformer (mom. 5 i hemställan)

3. av Göte Jonsson, Ann-Cathrine Haglund, Ingvar Eriksson och Bo Arvidson (samtliga m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets betänkande på s. 8 som börjar med "När det gäller" och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

I propositionen föreslås att femte huvudtitelns anslag H 5. Utveckling och försök med vissa vårdformer, skall räknas upp med 5 milj. kr. utöver vad som föreslås i proposition 1984/85:100 bil. 7.

Utskottet delar inte den uppfattningen. I budgetpropositionen föreslagen uppräkning från 7 till drygt 18 milj. kr. är enligt utskottets mening tillräckligt stor. Utveckling och försök i övrigt bör bedrivas inom ramen för de anslag som avser reguljär verksamhet. Utskottet tillstyrker således motion 1984/85:3048 yrkande 2.

dels att utskottet under mom. 5 bort hemställa

5. beträffande *utveckling och försök med vissa vårdformer*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:3048 yrkande 2 avslår proposition 1984/85:151 yrkande 5.

minab/gotab Stockholm 1985 82845